

KOERSDOCUMENT 2019-2022

Naar een slimme, groene en gezonde Metropool van de toekomst

Versie oktober 2018

INHOUD:

	Samenvatting	p. 2	
1.	Terugblik en toekomst	p. 4	<u>1</u>
2.	Werken aan transitie voor een slimme, groene en gezonde toekomst	p. 6	
3.	Focus op grootstedelijke uitdagingen	p. 10	
4.	Werkwijze van de Board	p. 13	
5.	Instrumenten en activiteiten	p. 18	
6.	Hoe is de Board georganiseerd?	P. 22	

amsterdam economic board

Samenvatting

De Amsterdam Economic Board werkt toe naar de slimme, groene en gezonde metropool van de toekomst – voor alle inwoners van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit doen we door het versnellen van de belangrijkste transitie van deze tijd: de circulaire, energie en digitale transitie. We verbinden bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden om samen te werken aan grootstedelijke uitdagingen binnen de drie transitie: circulaire economie, energie, mobiliteit, digitale connectiviteit en gezondheid. Talent voor de toekomst is een cruciale randvoorwaarde die doorsnijdt aan alle uitdagingen. Op de uitdagingen brengen we partijen in beweging, initiëren we initiatieven, signaleren innovatieve kansen, bouwen ecosystemen en bieden we data-gedreven inzichten aan.

De komende jaren gaan we voort op de in 2015 uitgezette lijnen en scherpen we onze strategie aan:

- Strategische kennisfunctie versterken en voeden agenda over de toekomst van de MRA: de Board moet nadrukkelijker de plek worden waar discussies over de toekomst van regio worden gevoerd door bedrijven, kennisinstellingen en overheden – gekoppeld aan actuele onderwerpen binnen de scope van de transitie. Deze agenda zettende rol moet ook worden vertaald naar concrete acties om verder op te pakken in de triple helix.
- Inspelen op nieuwe ontwikkelingen en kansen: sterker dan voorheen flexibel inspelen op trends en ontwikkelingen binnen en buiten de gekozen grootstedelijke uitdagingen.
- Aanscherping impact en communicatie: duidelijker communiceren wat we doen en wat we daarmee (willen) bereiken.
- Versterken regionale samenwerking binnen MRA: Board on Tour, vanaf najaar 2018 gaan we jaarlijks in alle zeven deelregio's een triple helix event organiseren rond een actueel thema (aansluitend bij een of meerdere uitdagingen).
- Verdere intensivering van nationale samenwerking: met Boards uit onder andere Utrecht, Eindhoven en Zuid-Holland samenwerking intensiveren en gezamenlijk optrekken waar mogelijk.
- Gerichtere aanpak internationalisering: strategischer per uitdaging bekijken met welke buitenlandse regio's we samenwerking kunnen opzetten of versterken om van elkaar te leren. Strategischer betrekken van International Advisory Board.

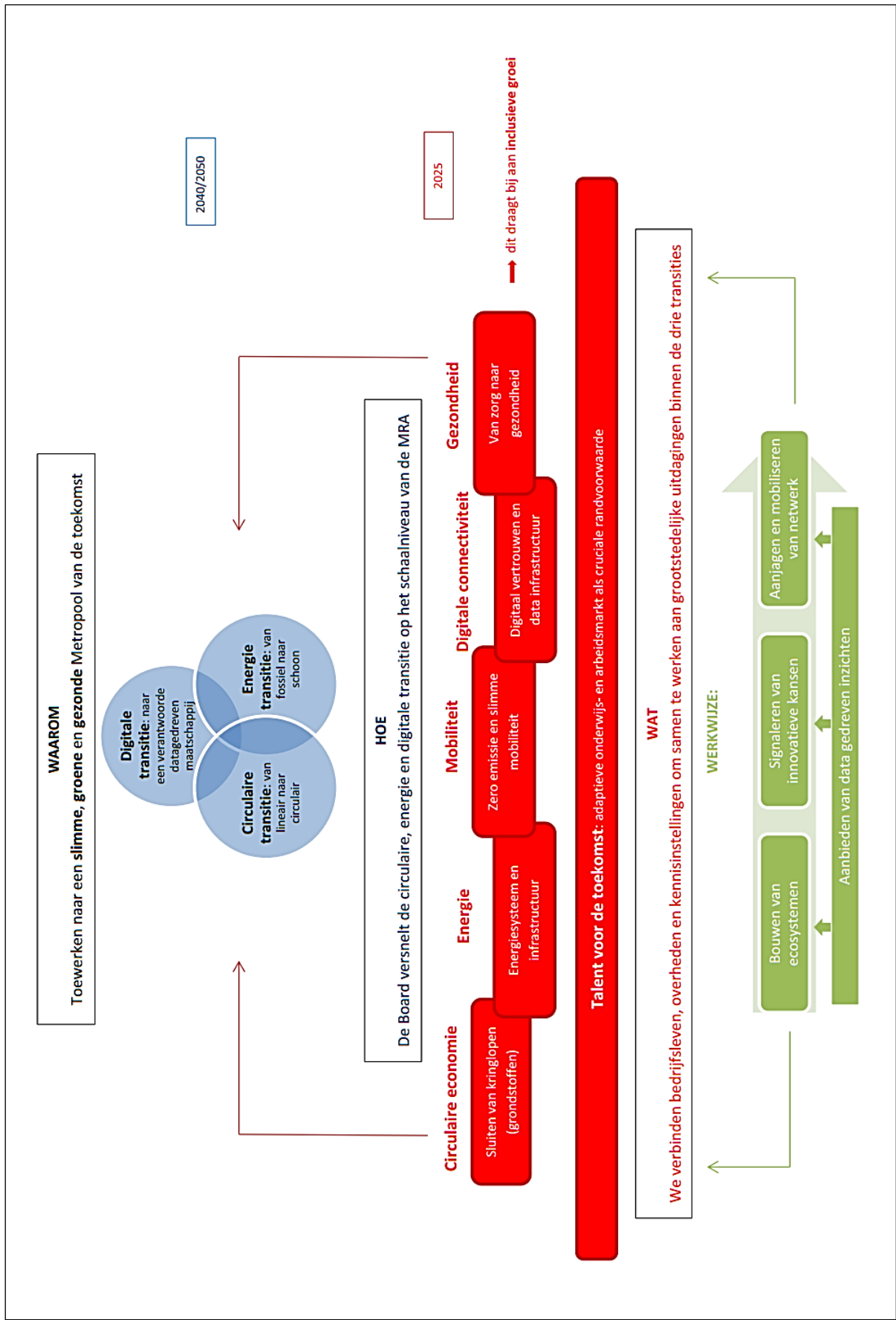
De koers van de Board kenmerkt zich dus door een combinatie van koersvastheid én meer wendbaarheid. Een adaptieve werkwijze staat hierbij centraal. In het schema op de volgende pagina is de strategie en werkwijze van de Board samengevat weergegeven.

Integratie met Amsterdam Smart City

De Board en Amsterdam Smart City (ASC) werken vanuit een andere aanvliegroute aan dezelfde transitie. Binnen de aanpak van ASC staat daarbij meer de gebruiker centraal, gericht op het ontwikkelen van concrete toepassingen (projecten) vanuit publieke waarden en het perspectief van die bewoner/gebruiker. De Board richt zich op het organiseren van triple helix samenwerking op transitie om hiermee systeembewegingen in gang te krijgen.

We werken toe naar een integratie van de Board en ASC in één organisatie, waarin een continuüm aan activiteiten wordt ontplooid die bijdragen aan de slimme, groene en gezonde Metropool van de toekomst. Door dit samengaan wordt de werkwijze van de Board verder verdiept en kunnen we veel gericht werken aan ons ultieme doel: een betere kwaliteit van leven voor alle inwoners in de MRA.

Figuur strategie en werkwijze Board



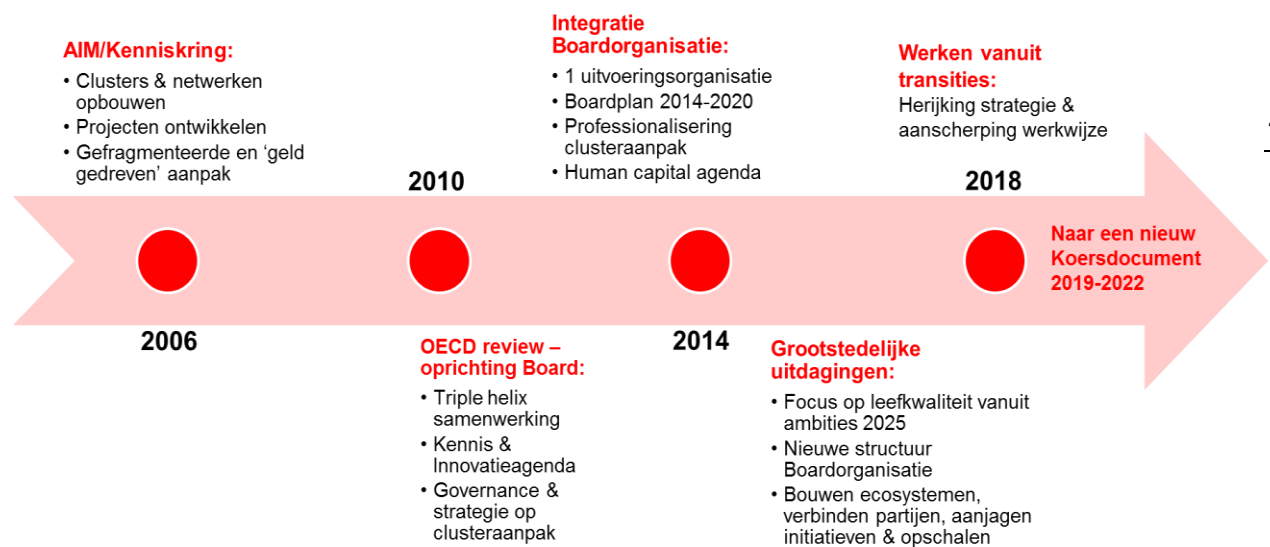
amsterdam economic board

1. Terugblik en toekomst

De Amsterdam Economic Board (afgekort: de Board) is opgericht in 2010 om de samenwerking tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) te verbeteren. De Board kwam voort uit de Amsterdam Innovatie Motor (AIM) en Kenniskring Amsterdam en was tot 2015 georganiseerd rond economische clusters. Na een aantal jaren te hebben gewerkt aan innovatie en groei in de MRA via deze verschillende clustertafels, werd eind 2015 de omslag gemaakt naar cross-sectorale inzet op vijf grootstedelijke uitdagingen.

Een drietal uitdagingen borduurden deels voort op bestaande activiteiten van de Board: Circulaire Economie (vanuit duurzaamheid), Gezondheid en Talent voor de Toekomst. Twee andere uitdagingen moesten nog grotendeels worden ontwikkeld: Mobiliteit en Digitale Connectiviteit. Behalve op innovatie en groei kwam de focus ook te liggen op leefkwaliteit. Vanaf 2016 is met vele betrokkenen in de MRA hard gewerkt aan tal van activiteiten binnen deze uitdagingen die bijdragen aan een slimme, groene en gezonde metropool.¹

Ontwikkelpad van de Board:



Nu, medio 2018, is het tijd om de lessen van de afgelopen twee jaar om te zetten in een toekomstbestendige strategie met een scherpere focus op transities. De wereld om ons heen verandert immers snel, hetgeen het noodzakelijk maakt om periodiek de strategie en werkwijze kritisch tegen het licht te houden en in te zetten op een meer adaptieve aanpak. Het resultaat hiervan is dit voorliggend Koersdocument 2019-2022. Dit vormt ook de onderlegger voor de nieuwe

¹ Link naar highlights resultaten 2017: <https://www.amsterdameconomicboard.com/app/uploads/2018/05/Highlights-2017-Vooruitblik-2018-20181602.pdf>

amsterdam economic board

meerjarige subsidieaanvraag van de Board richting de MRA overheden.² Het koersdocument is ook een belangrijke bouwsteen voor de MRA agenda van de overheden.

Dit koersdocument is tot stand gekomen op basis van een analyse van relevante trends en ontwikkelingen, een interne evaluatie onder boardleden en boardmedewerkers in het voorjaar van 2017 en gesprekken met betrokken stakeholders uit de triple helix eind 2017 en begin 2018.

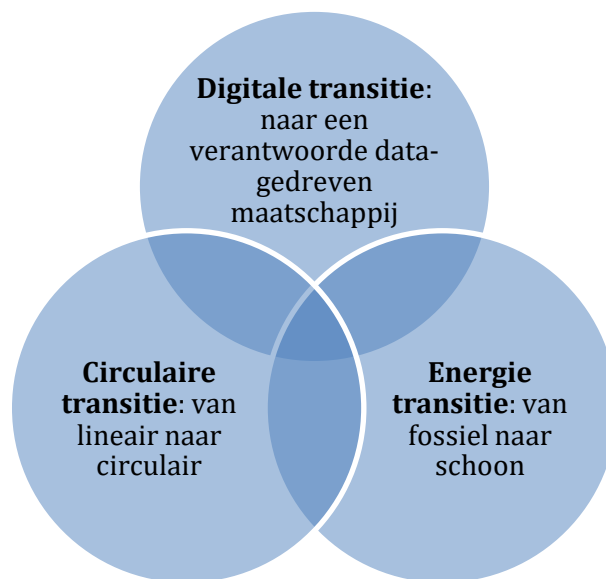
² Het Bestuurlijk Overleg Platform Economie heeft op 29 juni 2018 ingestemd met het koersdocument en daarmee continuering van de cofinanciering voor de periode 2019-2022.

2. Werken aan transities voor een slimme, groene en gezonde toekomst

We leven in een wereld van accelererende groei van technologie en ingrijpende paradigmaverschuivingen. Innovaties in de digitale technologie zoals kunstmatige intelligentie hebben de potentie om alle sectoren van de economie ingrijpend te veranderen. Data is als stuwkracht van deze transformatie de olie van de 21^e eeuw. Klimaatverandering heeft onze visie op het gebruik van energie en grondstoffen doen kantelen, met een omslag naar nieuwe duurzame en circulaire oplossingen. Dit heeft enorme impact, vooral op stedelijke regio's als bron van economische groei en vernieuwing.

We zien drie grote transities die onze maatschappij fundamenteel veranderen: de digitale transitie, de circulaire transitie en de energietransitie.³ Dit zijn veranderingen die wereldwijd spelen en niet zijn tegen te houden, maar juist lokaal neerslaan: in grootstedelijke regio's komen deze drie transities samen. Dit biedt de MRA veel kansen. Als Metropoolregio Amsterdam kunnen we met elkaar deze toekomst vormgeven gericht op een betere kwaliteit van leven voor de inwoners in de metropool.

Inzet op drie samenhangende transities:



Langs de lijnen van de drie bovenstaande transities werkt de Board aan een slimme, groene en gezonde toekomst voor alle inwoners van de MRA:

- Slim: innovatief, benutten ieders talenten, voorlopers in nieuwe toepassingen, open en divers
- Groen: schone energie, groene leefomgeving, geen afval
- Gezond: schone lucht, leefkwaliteit, regie over eigen gezondheid

³ Een andere vaak genoemde transitie is de opkomst van de nanotechnologie. Deze transitie is sterk wetenschappelijk-technologisch gedreven en is minder relevant in de context van triple helix samenwerking op het schaalniveau van de Metropoolregio Amsterdam.

amsterdam economic board

Transities zijn een proces van fundamentele en onomkeerbare veranderingen in cultuur, structuur en werkwijze op systeemniveau. Transities hebben een lange tijdshorizon tot 2040 / 2050 voordat zij volledig verwezenlijkt zijn. Om als regio in te kunnen spelen op deze bewegingen is triple helix samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden in de MRA nodig. Transities zijn complex, dynamisch en te zeer met elkaar vervlochten om vanuit één perspectief te kunnen worden opgelost. De Board versnelt in deze wereld van grote veranderingen de circulaire, energie en digitale transities in de MRA en organiseert hier de triple helix verbinding op. Dit doen we door het uitvoeren van strategische analyses en informatievoorziening, agendasetting op MRA niveau van nieuwe (opkomende) thema's, beweging creëren op transities door visie en leiderschap én het verbinden van partijen als spin in het web op concrete initiatieven.

Circulaire transitie

Sinds de industriële revolutie is de manier waarop we produceren en consumeren geworden tot een lineair proces van de winning van grondstoffen tot het produceren van afval en de stort of verbranding hiervan. Uiteraard wordt er wel materiaal gerecycled, maar dat is geen basisvereiste in productieprocessen. In de circulaire economie maken we slim gebruik van de grondstoffen die we al hebben. Grondstoffen worden niet verbruikt, maar herwonnen in een systeem om hun hoogst mogelijke waarde te behouden. Waarde gaat niet verloren na de levensduur van een product, maar wordt herwonnen in cyclussen van hergebruik, herstel, en recycling. Op die manier vermindert de circulaire economie het ongezonde en schadelijke gebruik van eindige en schaarse grondstoffen, en levert het tegelijk economische, ecologische, en sociale voordelen op.

Relevantie voor de Metropoolregio Amsterdam

7

In de dichtbevolkte Metropoolregio Amsterdam circuleren grote hoeveelheden producten en grondstoffen. Het sluiten van kringlopen – de circulaire economie – is een kans voor de MRA en leidt, naast een beperking van de afhankelijkheid van grondstoffen, tot:

- Kostenbesparingen
- Creatie van nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid
- Ontwikkeling van kennis, innovatie en startups
- Verlaging van de milieudruk / ecologische voetafdruk van de regio

Daarbij onderscheidt de MRA zich van andere regio's door de diverse economische structuur. Dit biedt mogelijkheden om verbindingen te leggen die bijdragen aan de ontwikkeling van een circulaire economie. Zo kan de kennis van het financieel-zakelijke cluster worden gebruikt om nieuwe businessmodellen en financieringsvormen te ontwikkelen. Het uitstekende logistieke netwerk met alle transportmodaliteiten versterkt de kansen voor circulair ondernemen en creatie van nieuwe banen, en de aanwezigheid van een sterke digitale sector faciliteert het volgen van grondstoffenstromen.

Energie transitie

De energietransitie is een fundamentele verandering in productie en gebruik van energie in onze samenleving. Er is een transitie vereist van een fossiel, centraal georganiseerd energiesysteem naar een robuust, flexibel, slim en betaalbaar energiesysteem op basis van hernieuwbare energiebronnen.

amsterdam economic board

Dit systeem wordt op verschillende schalen en door een veelheid aan spelers georganiseerd en koppelt vraag- en aanbod decentraal en dynamisch. De voornaamste drijfveren voor deze transitie zijn de zorgen om klimaatverandering en de daaraan gekoppelde internationale afspraken, de wens om minder afhankelijk te zijn van politiek instabiele landen en de problematiek van de aardbevingen in Groningen.

Relevantie voor de Metropoolregio Amsterdam

Vanwege de hoge bevolkingsdichtheid en de aanwezigheid van grote energie-intensieve economische spelers (Tata Steel, Schiphol, Haven Amsterdam, datacentra) is de MRA een grootverbruiker van energie. Tegelijkertijd is binnen de bestaande planologische kaders de potentie om duurzame energie op te wekken in de MRA vooralsnog bescheiden. De opgave om in 2030 de CO₂-uitstoot met 49% te reduceren (t.o.v. 1990) stelt de MRA dan ook voor een enorme opgave. Het aanpakken van die opgave vraagt om een gecoördineerde aanpak waarbij niet alleen overheden samen op moeten trekken, maar ook bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere stakeholders maximaal worden betrokken.

Deze transitie vraagt snelheid en actie, maar ook een zorgvuldig afwegen van de mogelijkheden vandaag en van morgen. De transitieopgave zelf biedt de komende decennia veel werkgelegenheid, wellicht zelfs meer dan er arbeidskrachten beschikbaar zijn. De wens om snelheid te maken, mag niet in de weg staan van het gelijktijdig ombouwen naar duurzame, schone en circulaire economische activiteiten, met oog voor inclusieve groei.

Het verduurzamen van de industrie, van de gebouwde omgeving en van de mobiliteit gaat hand in hand. De infrastructuur wordt vernieuwd (elektriciteit, warmte, laadinfra), er komen nieuwe bronnen bij (restwarmte datacentra, wind op zee) en het systeem moet flexibiliteit aankunnen (opslag). Ook het verkennen van nieuwe mogelijkheden zoals waterstof is actueel, net als de rol van bottom-up coöperaties en initiatieven.

De grote woningbouwopgave van de MRA biedt kansen voor circulaire en energie-neutrale gebiedsontwikkeling, waarin niet alleen de gebouwen centraal staan, maar ook wordt nagedacht over een gezonde leefomgeving, schoon vervoer en slim grondstoffenmanagement.

Digitale transitie

De digitalisering van de economie zet door in de 21ste eeuw. De opkomst van samenkomende technologieën, zoals 3d-printing, Internet of Things en kunstmatige intelligentie, zetten een vierde industriële revolutie in gang waarin steden de uitvinders zijn van nieuwe businessmodellen, producten en dienstverlening. Tegelijkertijd vinden deze nieuwe technologieën hun weerslag in de fysieke infrastructuur en publieke ruimte van dichtbevolkte metropoolregio's (denk aan een toekomst met zelfrijdende auto's). Data spelen een centrale rol binnen deze digitale transitie. De combinatie van het beschikbaar komen van ongekennde hoeveelheden data (uit meer verschillende bronnen dan ooit) én het vermogen om deze data te kunnen analyseren en toe te passen maakt de mogelijkheden enorm. Zo maakt het gebruik van gezondheidsdata het mogelijk om veel gerichter te kunnen behandelen en in te zetten op preventie van ziekten.

amsterdam economic board

De datagedreven digitale transitie heeft ook keerzijdes, als zij geen rekening houdt met publieke waarden, zoals inclusiviteit, zeggenschap, menselijke maat, open en transparant, legitiem en gecontroleerd, van iedereen – voor iedereen. Een open marktmodel voor het delen van data is daarom essentieel. De transitie naar een verantwoorde digitale maatschappij gaat over het opbouwen van een systeem, waarin organisaties op een verantwoorde manier omgaan met technologie én de kansen benutten die technologie biedt om de regio slimmer, groener en gezonder te maken.

Relevantie voor de Metropoolregio Amsterdam

Data infrastructuur en de daaraan gekoppelde economische activiteiten worden steeds belangrijker voor de economie van de Metropoolregio Amsterdam. Computer en data science is daarnaast één van de sterkste wetenschappelijke disciplines van de regio. Door deze kennis te combineren met andere sterke gebieden zoals Life Sciences en Logistiek zijn we in staat unieke combinaties te maken.

De MRA kan zich goed specialiseren in 'bottom-up' gedreven digitaal vertrouwen, door empowerment van bewoners. De MRA (en Nederland) is wereldwijd koploper in digitalisering van de economie en samenleving en actief in vele internet communities, en Amsterdam is altijd een stad geweest waar gelijkheid en vrijheid centraal staan.

amsterdam economic board

3. Focus op grootstedelijke uitdagingen

De Board wil drie transities versnellen die nodig zijn voor een slimme, groene en gezonde toekomst van de MRA. Om gericht aan deze transities te werken focussen we ons op – huidige en toekomstige – grootstedelijke uitdagingen die leiden tot versterking van innovatie, leefkwaliteit en inclusieve groei in de MRA.

We bouwen daarbij voort op de uitdagingen waar we de afgelopen periode aan hebben gewerkt, en creëren ook de ruimte voor scherpere focus binnen uitdagingen of juist inzet op nieuwe uitdagingen. Energie was voor dit koersdocument onderdeel van de uitdaging circulaire economie. Gegeven het belang van dit onderwerp en de initiatieven die hier vanuit de Board al onder hangen (Warmteprogramma, CO2 Smart Grid) is er voor gekozen om energie als aparte uitdaging te positioneren. Talent voor de Toekomst is nog sterker dan voorheen een cruciale randvoorwaarde die doorsnijdend is aan alle uitdagingen.

De koers van de Board kenmerkt zich dus door een combinatie van koersvastheid én meer wendbaarheid. Een adaptieve werkwijze staat hierbij centraal.

Focus van de Board op grootstedelijke uitdagingen:

Circulaire Economie	Energie	Mobiliteit	Digitale Connectiviteit	Gezondheid
• Sluiten van kringlopen (grondstoffen)	• Energiesysteem en infrastructuur	• Zero emissie en slimme mobiliteit	• Digitaal vertrouwen en data infrastructuur	• Van zorg naar gezondheid
Talent voor de Toekomst: adaptieve onderwijs- en arbeidsmarkt				

10

De keuze voor bovengenoemde uitdagingen is gebaseerd op onderstaande criteria. De Board richt zich op grootstedelijke uitdagingen die:

- bijdragen aan één of meerdere van de drie genoemde transities;
- triple helix samenwerking vragen op het schaalniveau van de MRA;
- potentie hebben voor innovatieve oplossingen (assets voor innovatie zijn in de MRA aanwezig en kunnen het verschil maken);
- economische groeimarkten van de toekomst zijn of kunnen worden;
- cruciaal zijn voor het verbeteren van de kwaliteit van leven voor de bewoners van de MRA.

Daarbij werkt de Board binnen de uitdagingen vanuit de kernwaarden van inclusieve groei (zie onderstaand kader). Het zit in het DNA van de Metropoolregio Amsterdam om in tijd van grote verandering ook oog te hebben voor sociale inclusie.

Inclusieve groei

Groei waarbij iedereen, ongeacht uitgangspositie, in enige mate profiteert en die niet ten koste gaat van de sociale samenhang. Bij 'profiteren' geldt een breed welvaartsbegrip en spelen externaliteiten een rol. Welvaart bevat zaken, zoals: toegang tot de arbeidsmarkt, onderwijs, zorg, culturele voorzieningen, mobiliteit en een gezonde, veilige, diverse en sociaal samenhangende woon- en leefomgeving.

Ambities 2025

De grootstedelijke uitdagingen waar de Board zich op richt hebben een kortere tijdshorizon dan de transities. Ambities zijn geformuleerd voor 2025:

▪ Circulaire Economie:

De MRA wil in 2025 koploper zijn op het gebied van slimme oplossingen voor het behoud van grondstoffen waardoor waardevolle grondstoffen steeds langer en efficiënter worden gebruikt. Tegelijkertijd realiseert de regio daarmee innovatie en nieuwe bedrijvigheid.

▪ Energie:

In 2025 hebben we in de MRA forse stappen gezet in de omslag naar een flexibel, robuust en betaalbaar energiesysteem, een systeem dat ons helpt te komen tot een energievoorziening die schoon, decentraal en variabel is. Een systeem dat gebaseerd is op samenwerking met alle spelers in de keten, van producent tot klant en gekoppeld is aan een set van nieuwe afspraken en technieken.

▪ Mobiliteit:

Inzet op emissievrij stedelijk vervoer in de MRA in 2025. Er zijn twee doelstellingen: enerzijds wil de MRA internationaal voorloper zijn op het gebied van slimme en schone stadslogistiek (goederen-, diensten en personenverkeer). Anderzijds wil de MRA een leidende rol spelen op het gebied van innovaties in het logistieke systeem en verbindingen met logistieke hubs buiten de stad, zodat de positie als logistieke hub van wereldformaat wordt versterkt.

▪ Digitale Connectiviteit:

De MRA wil in 2025 de belangrijkste plek in Europa voor data-gedreven innovatie zijn. De regio wil internationaal gezien voorloper zijn wat betreft de aanwezige digitale infrastructuur, het vermogen om hierop innovatieve data-gedreven toepassingen te bouwen en het vertrouwen in de digitale maatschappij.

▪ Gezondheid:

In 2025 hebben bewoners van de MRA twee gezonde levensjaren extra, door inzet op preventie door gebruik van data. De MRA ontwikkelt duurzame oplossingen voor de gezondheid van haar inwoners door middel van wetenschappelijk onderzoek, de analyse van data en de implementatie van innovatieve interventies.

amsterdam economic board

- **Talent voor de Toekomst:**

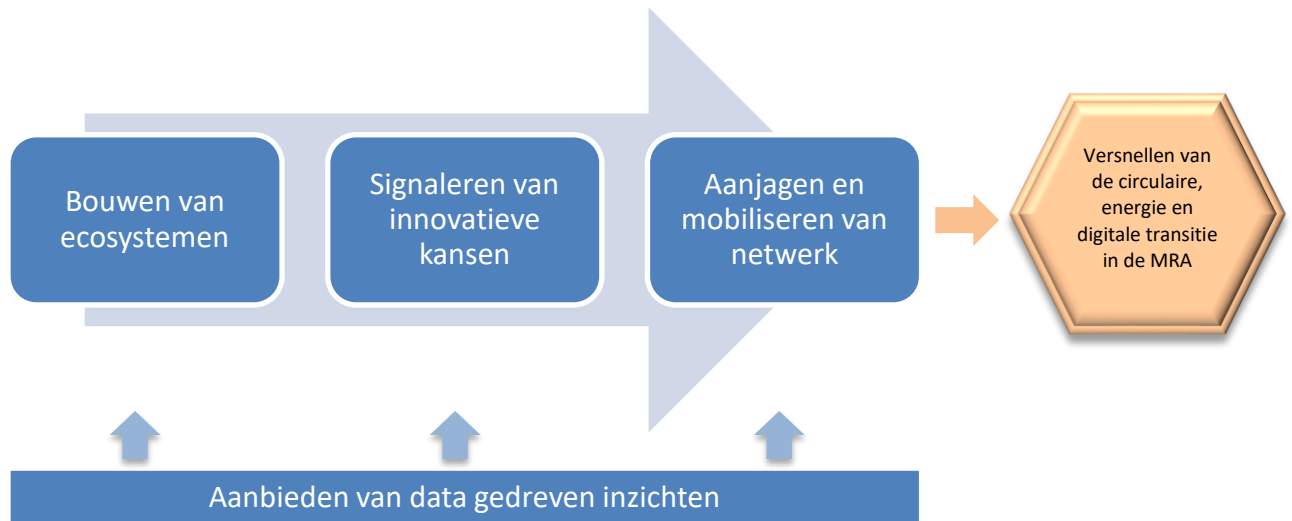
De MRA heeft in 2025 de meest adaptieve onderwijs- en arbeidsmarkt van Europa, gericht op het succesvol benutten, behouden en aantrekken van talent.

Inspelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen

Het eindbeeld in 2025 waar we naar toe werken is gezet, de route daarnaartoe is in een snel veranderende wereld niet te voorspellen. Dit vereist een adaptieve aanpak. We willen continu weten waar we staan, de Board fungeert daarom als kennispunt voor facts & figures over de MRA in transitie. De Board brengt ook onzekerheden en nieuwe trends in beeld om hier als regio op in te kunnen spelen. De Board is op deze wijze continu bezig met het werken aan de slimme, groene en gezonde Metropool van de toekomst.

4. Werkwijze van de Board

De Board werkt langs vier lijnen om bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen in de MRA te verbinden op grootstedelijke uitdagingen die bijdragen aan de drie transities:



Bouwen van ecosystemen

De Board is een verbinder en bouwer. We hebben een unieke triple helix netwerkfunctie en brengen organisaties bijeen die elkaar niet automatisch tegen komen. Events zijn een belangrijk instrument om ecosystemen rondom specifieke thema's te bouwen. Deze ecosystemen zijn de voedingsbodem voor kennisuitwisseling en het startpunt voor nieuwe samenwerkingsverbanden.

Praktijkvoorbeeld: Mobility as a Service

In 2017 heeft de Board een aantal meet-ups georganiseerd rond het nieuwe concept van Mobility as a Service (MaaS). Dat moet er toe leiden dat we straks allemaal laagdrempelig toegang hebben tot alle mogelijke vormen van vervoer via één enkele app. Er zijn veel verschillende partijen actief op MaaS maar die bleken elkaar vaak niet te kennen, of zelfs niet van elkaars bestaan af te weten. Door ze bij elkaar te brengen rond verschillende thema's, zoals het gebruik van data en wat er nodig is om MaaS voor elkaar te krijgen, is een ecosysteem gevormd en zijn partijen gezamenlijk aan de slag gegaan om dit concept verder te brengen.

Signaleren van innovatieve kansen

De Board speelt een belangrijke rol in het spotten van kansen voor nieuwe vormen van innovatieve samenwerking en bedrijvigheid. Dit kan invulling krijgen via de opzet van learning communities rondom specifieke thema's, consortiavorming met voorlopers, het werken aan nieuwe business modellen of bijvoorbeeld de rol die de Board speelt bij het inspelen op de kansen die ontstaan door

amsterdam economic board

de komst van het Europese Geneesmiddelen Agentschap (EMA) actief te verbinden met het Health ecosysteem in de MRA.

Praktijkvoorbeeld: circulaire commitments

In 2017 heeft de Board zes circulaire commitments geïnitieerd (textiel, E-waste, agri-food, dataservers, luiers en maaisel) waarin overheden en bedrijven zich committeren om hun afvalstromen te bundelen om zo kringlopen te sluiten en te komen tot een circulaire economie. Door deze bundeling ontstaan interessante business modellen voor bedrijven die deze grondstoffen verwerken tot nieuwe producten.

Aanjagen en mobiliseren van netwerk

De Board beschikt over een groot en divers netwerk, van grote corporate bedrijven tot kleine startups, van grote universiteiten tot middelbare scholen en van wethouders en burgemeesters tot ambtenaren. Op basis van gesignaleerde kansen activeert de Board dit netwerk tot het uitvoeren van experimenten, pilots en opzetten van programma's die bijdragen aan de slimme, groene en gezonde metropool van de toekomst.

Praktijkvoorbeeld: Tada – Duidelijk over data

In 2017 hebben we mensen uit ons diverse netwerk bij elkaar gebracht om samen na te denken over hoe we in de metropool om willen gaan met data. Van wie zijn die data? Wie ontwikkelt de algoritmes? Hoe komen we tot een verantwoorde digitale stad en regio? In vijf sessies hebben wetenschappers, ondernemers, ambtenaren, werknemers en bewoners zes principes ontwikkeld. Van open en transparant tot inclusiviteit en legitimiteit. Dit heeft geresulteerd in het manifest Tada, als aanjager van de discussie over hoe we omgaan met data. Dit moet ertoe leiden dat de MRA voorop loopt in het verantwoord omgaan met data.

Aanbieden van data gedreven inzichten

De Board heeft een belangrijke strategische kennisfunctie en ontsluit op verschillende niveaus data gedreven inzichten. Dit betreft bijvoorbeeld feiten & cijfers over de MRA, trendanalyses en toekomstscenario's. Daarnaast proberen we binnen de uitdagingen zo evidence based mogelijk te werken door het monitoren van de voortgang en resultaten via interactieve scorecards.

Praktijkvoorbeeld: kennisportal MRA

In 2017 heeft de Board een online kennisportal ontwikkeld met gegevens over de MRA. Feiten en data over arbeidsmarkt, onderwijs, digitale connectiviteit, mobiliteit, economische groei, etc. Ook is hier te vinden hoe de MRA het doet ten opzichte van andere metropolen in de wereld en worden analyses ontsloten over de realiteit achter de cijfers. Deze inzichten worden ook regelmatig gepubliceerd in artikelen.

Link naar het kennisportal: <https://data.amsterdameconomicboard.com/>.

amsterdam economic board

Aanscherping werkwijze

Naar aanleiding van de gevoerde gesprekken met stakeholders als input voor dit koersdocument, gaan we onze werkwijze op de volgende onderdelen aanscherpen:

Strategische kennisfunctie versterken en voeden agenda over toekomst van de MRA

Het hierboven genoemde kennisportal gaan we verder uitbouwen met data, analyses en inzichten over de staat van de transitie in de MRA. De Board moet nadrukkelijker de plek worden waar discussies over de toekomst van de MRA worden gevoerd door bedrijven, kennisinstellingen en overheden en waar onderwerpen op de agenda staan die binnen de transitie en uitdagingen op MRA niveau actueel zijn en waarvoor de inzet van triple helix partijen noodzakelijk is. Deze aangescherpte rol van de Board gaat verder dan nadenken over die toekomst, we willen belangrijke onderwerpen hoger op de agenda krijgen bij de triple helix en de Board is bij uitstek de plek waar commitment wordt gevraagd om die agenda om te zetten in concrete acties. De Board kan als onafhankelijke partij het initiatief nemen om discussies te starten om vervolgens in samenwerking met andere platforms / samenwerkingsverbanden in de MRA partijen bij elkaar te brengen en commitment en leiderschap te organiseren in het uitvoeren van een gezamenlijk opgestelde agenda.

State of the Region en WeMakeThe.City

Om de discussie over de toekomst van de MRA te stimuleren en om partijen in de MRA te motiveren hun inzet op de uitdagingen te vergroten en intensiever samen te werken heeft de Board samen met de MRA-overheden en Amsterdam Marketing het initiatief genomen voor State of the Region. De eerste editie van dit event is gehouden op 20 juni 2018 en moet hét jaarlijkse moment worden waarop de meest invloedrijke decisionmakers en changemakers in de MRA het gesprek met elkaar aangaan over wat er nodig is om als regio succesvol te blijven. Elk jaar zal State of the Region een centraal thema hebben, in 2018 was dit inclusieve groei.

State of the Region vormde de aftrap van het innovatiefestival WeMakeThe.City dat is gehouden van 20-24 juni 2018. Tijdens dat festival vonden overal in de MRA events plaats (workshops, debatten, site visits) rond grootstedelijke vraagstukken en hoe wij ons voorbereiden op de toekomst. WeMakeThe.City is georganiseerd door een groot aantal partijen waaronder Pakhuis de Zwijger, MRA-overheden, de Board, Waag, AMS, Amsterdam Smart City en Amsterdam Marketing.

Inspelen op nieuwe ontwikkelingen en kansen

Om de plek te zijn waar na wordt gedacht over de toekomst van de MRA als slimme, groene en gezonde Metropool gaan we flexibeler werken. Binnen de transitie en uitdagingen gaan we meer dan voorheen inspelen op nieuwe ontwikkelingen en kansen op basis van strategische analyses en ons vermogen het netwerk in de MRA hier op te activeren.

Aanscherping impact en communicatie

Om de ambities op de uitdagingen voor 2025 te kunnen realiseren, is het van belang dat zoveel mogelijke partijen zich committeren aan de bewegingen op weg naar een slimme, groene en gezonde metropool. Via de inzet op vijf of straks zes mobilisatietrajecten (één per uitdaging) richting

amsterdam economic board

State of the Region als jaarlijks kristallisatiepunt wordt hier invulling aangegeven (zie kader hierboven).

Bij Boardevents wordt kritischer (vooraf) gekeken wat het doel is en wat het bijdraagt aan de gestelde doelen binnen de uitdagingen en achteraf geëvalueerd. Daarnaast biedt internationalisering ook kansen om de impact van de Board te vergroten.

We zetten in op het vergroten van de zichtbaarheid van de Board. Veel triple helix vertegenwoordigers in de MRA hebben geen goed beeld van wat de Board is en doet. Voor het werken aan de toekomst van de Metropool is draagvlak een essentiële voorwaarde. De komende periode gaan we ons dan ook verder toeleggen op de communicatie over wie we zijn en vooral wat we doen en bereiken en waar/hoe partijen kunnen aanhaken. Hiertoe zijn we eind 2017 gestart met het publiceren van artikelen over relevante ontwikkelingen in en buiten de MRA, verhalen over bedrijven in de regio en over nieuwe publiek-private samenwerkingsverbanden. Deze artikelen leiden tot een grotere bekendheid onder de relevante doelgroepen (medewerkers van overheden, kennisinstellingen, bedrijven) en een groter bereik.

Versterken regionale samenwerking binnen MRA

De Board is er voor de hele MRA. Het is een zoektocht van beide kanten om die samenwerking goed vorm te geven. Uit de gesprekken blijkt dat er veel behoefte is aan meer regionale inbedding van de Board, tegelijkertijd geven gesprekspartners aan dat ze vaak te weinig menskracht hebben om aan te sluiten bij activiteiten van de Board. De komende jaren gaan we experimenteren met de Board on Tour: in de zeven deelregio's eenmaal per jaar een bijeenkomst beleggen met de triple helix partijen rond een concreet, voor die deelregio relevant onderwerp (binnen de uitdagingen) om te onderzoeken hoe we daarop gezamenlijk kunnen optrekken en hoe de betreffende deelregio beter kan aanhaken bij activiteiten van de Board.

Daarnaast gaan we onderzoeken of we op onderwerpen die raken aan de uitdagingen triple helix samenwerking kunnen initiëren of verder kunnen versterken. Ook gaan we bekijken hoe we de uitvoeringscapaciteit van bestaande triple helix samenwerkingen in de MRA beter kunnen benutten (bijv. Greenport Aalsmeer, Amsterdam Area Industries, Economic Development Board Almere, Economic Board Gooi en Vechtstreek). De samenwerking met de MRA-overheden krijgt verder vorm in het - waar mogelijk - nog beter laten aansluiten van Boardactiviteiten op de MRA-actiegenda.

De effectiviteit van de Board en Boardorganisatie worden in de huidige setting beperkt doordat de business development functie binnen de MRA niet goed is ingevuld. De gemeente Amsterdam en de provincie Noord Holland ontwikkelen scenario's over het opzetten van een regionaal voorportaal voor Invest.NL dat zich hierop richt en een bijdrage kan leveren aan het wegnemen van dit knelpunt in de MRA.

Verdere intensivering van nationale samenwerking

De samenwerking met de Boards van Utrecht, Eindhoven en Den Haag/Rotterdam zal in de periode 2019-2022 verder worden geïntensiveerd. We zijn verschillend van opzet en werkwijze maar kunnen veel van elkaar leren en effectiever zijn door samen op te trekken, bijvoorbeeld richting de nationale overheid en rond gedeelde onderwerpen als regionale ontwikkeling, talent en digitale connectiviteit.

amsterdam economic board

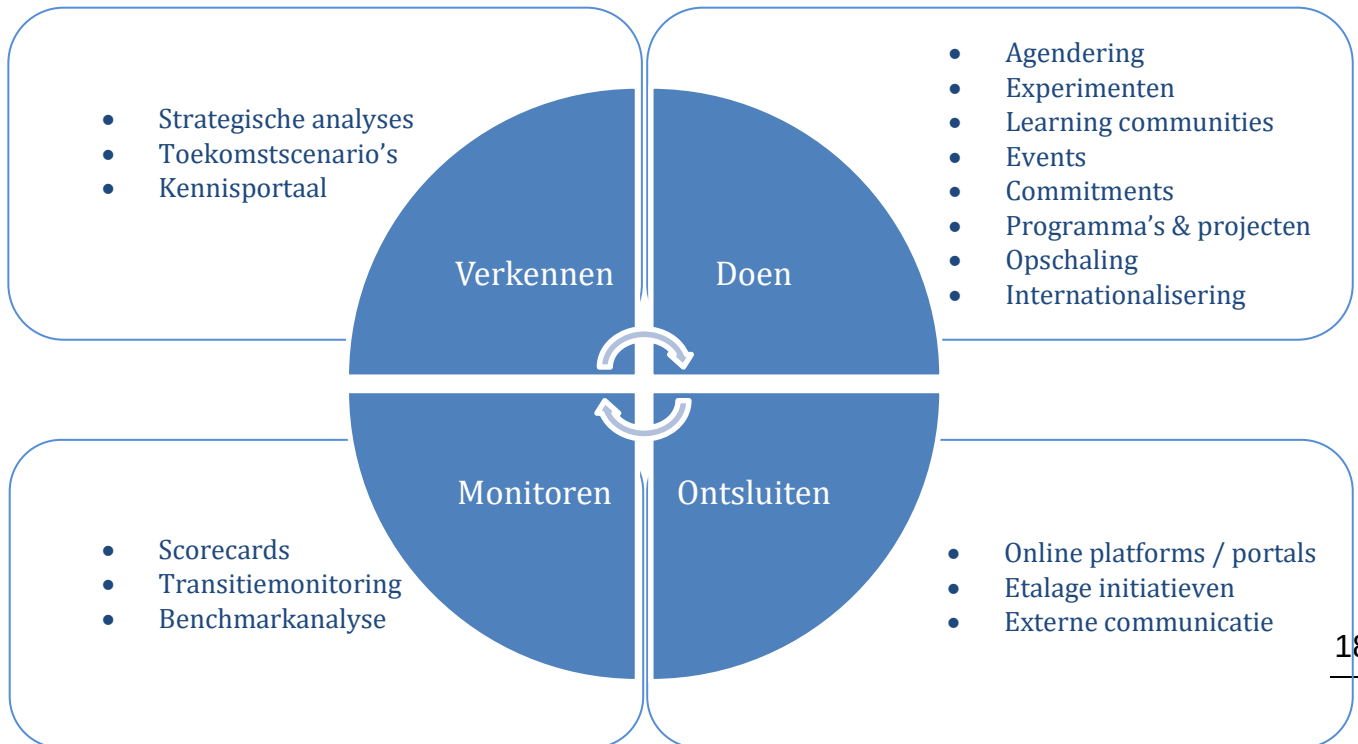
Gerichtere aanpak internationalisering

Naast de samenwerking in Nederland richten we onze blik nadrukkelijk naar buiten. De International Advisory Board die in 2017 is opgericht helpt ons om van buiten naar binnen te kijken en te leren van ervaringen elders. Daartoe zullen we o.a. op zoek gaan naar internationale best practices op de verschillende uitdagingen, die we via de website van de Board zullen ontsluiten en waarvan we willen verkennen of deze toepasbaar zijn in onze regio.

Om te kunnen leren van en samenwerken met andere regio's, moeten we ook meer zichtbaar zijn als innovatieve regio op de gekozen uitdagingen. We willen daarbij ook een verantwoordelijke regio zijn en kennis delen met andere regio's en internationale netwerken. Tot slot zetten we – waar mogelijk – in op opschaling van onze oplossingen in het buitenland.

5. Instrumenten en activiteiten

Vanuit de hiervoor beschreven werkwijze worden de volgende instrumenten en activiteiten ingezet vanuit de Board:



De verschillende instrumenten en activiteiten worden hieronder kort toegelicht met voorbeelden van hoe we hier al mee werken. Deze opsomming moet worden gezien als een 'toolbox' waaruit de Board de instrumenten kan inzetten die het meest passen bij de betreffende kans binnen een uitdaging. Soms kan dat één gerichte activiteit zijn (bijvoorbeeld organiseren van een event), soms leidt dit tot een meer samenhangende aanpak waarbij meerdere instrumenten worden ingezet (bijvoorbeeld strategische analyse, die resulteert in uitvoering van experimenten, die worden opgeschaald naar een regionaal programma).

Belangrijke notie is ook dat het 'succes' van de Board in belangrijke mate afhankelijk is van het vermogen om partijen in ons netwerk te activeren. Board activiteiten staan veelal ook niet op zichzelf en leiden tot vervolgacties gericht op verdere uitvoering en opschaling waarbij partijen uit ons netwerk in de lead zijn. Ook het gegeven dat de Board geen eigen financiële middelen heeft om projecten te financieren speelt daarbij een belangrijke rol (de Board heeft wel een beperkt aanjaagbudget om bijv. onderzoek op te zetten).

De opzet van Invest-MRA als regionaal voorportaal van Invest.nl – met business development en een investeringsfonds – biedt daarbij kansen om gericht toe te werken naar opschaalbare businesscases.

amsterdam economic board

Verkennen

Strategische analyses

Voorbeeld: Plan van aanpak Artificial Intelligence & Health, strategische verkenning blockchain.

- Doel: identificeren van nieuwe opkomende thema's, uitvoeren strategische analyses en opstellen plan van aanpak voor kansrijke thema's, stakeholdermapping, in kaart brengen en verbinden van losse initiatieven om impact voor de MRA te vergroten.

Toekomstscenario's

Voorbeeld: MRA scenario's 2025

- Doel: impact van de veranderende wereld en kernonzekerheden voor de MRA duiden, toekomstbeelden voor de MRA ontwikkelen en deze gebruiken voor een robuuste strategie, verdieping scenario's op concrete thema's.

Kennisportaal

Voorbeeld: Kennisportal Feiten & Cijfers MRA

- Doel: verzamelen en duiden van data en inzichten over de MRA, evidence based onderbouwing van inzet op de grootstedelijke uitdagingen, staat van de transitie in de MRA inzichtelijk maken.

Doen

Agendering

Voorbeeld: Manifest Tada

- Doel: discussie rondom een thema starten en vormgeven, inhoudelijk stellingname durven kiezen en hierdoor de Board steviger positioneren in een agenderende rol, vertaalslag maken van manifest naar vervolgacties zodat organisaties hier zelf ook mee aan de slag gaan.

Experimenten

Voorbeeld: projecten Werk maken van Talent, versnellingsmakelaar opschalen health

- Doel: via pilots en experimenten nieuwe vormen van publiek-private samenwerking aanjagen, testen van nieuwe werkwijzen in de praktijk (kleinschalig), aandacht bij ontwerp van experimenten voor monitoring en opschaling.

Learning communities

Voorbeeld: Community of Practice circulair inkopen

- Doel: voorlopers binnen transitie bijeen brengen en van elkaar laten leren, inzet op doorgroei van communities, leerervaringen en opzet van learning communities breder delen en kopiëren naar andere thema's.

amsterdam economic board

Events

Voorbeeld: MaaS meetups, Network Council meetings, Zorg 2025, MRA Brussel event

- Doel: informeren, inspireren en verbinden van innovators in de MRA, uitbouw netwerk en activeren van partijen om aan te haken bij concrete initiatieven, verbinden van corporates-startups, versterken internationale samenwerking, sterkere regionale inbedding via Board on tour, State of the Region als jaarlijks kristallisatiepunt.

Commitments

Voorbeeld: Circulaire commitments, Green Deal ZES

- Doel: via ondertekening van commitments partijen (met persaandacht) mobiliseren en committeren aan uitvoering van benodigde acties binnen de uitdagingen, gemaakte afspraken door marktpartijen ook gebruiken om bestuurlijk commitment van overheden te organiseren, voortgang monitoren en commitments opschalen.

Programma's & projecten

Voorbeeld: Tech Connect, City-zen

- Doel: programmatisch werken om sneller impact kunnen maken, initiatieven bundelen onder (regionaal) programma en noemer van de Board, projectfinanciering mobiliseren, coalitie vorming en opzetten nieuwe projecten (en deze vervolgens afduwen).

Opschaling

Voorbeeld: uitrol Warmtenet, opschaling usecases Amdex

- Doel: ontwikkelen schaalbare verdienmodellen en businesscases om kleinschalige pilots, projecten en initiatieven binnen de MRA, Nederland en/of internationaal verder op te kunnen schalen, instrumenten van de overheden zoals MRA prijsvraag meer inrichten op opschaling, aansluiting zoeken bij Invest-MRA.

Internationalisering

Voorbeeld: deelname aan EU events, onderzoek buitenlandse focusregio's

- Doel: leren van en samenwerken met andere innovatieve regio's, vergroten internationale zichtbaarheid op de uitdagingen, opschalen van onze oplossingen in het buitenland of oplossingen van buitenlandse regio's benutten in de MRA.

Ontsluiten

Online platforms / portals

Voorbeeld: Platform Amsterdam Smart City, Amsterdam Health

- Doel: community building via online platforms, platform bieden voor stakeholders en (bottom-up) initiatieven, (doorwijs) portaal zijn voor thema's binnen de uitdagingen, middel om internationale doelgroepen te betrekken en exposure van de MRA.

amsterdam economic board

Etalage initiatieven

Voorbeeld: etalage mobiliteit, circulaire map

- Doel: etalage geven aan relevante initiatieven, zichtbaar maken wat er allemaal al loopt en welke partijen hierbij zijn betrokken.

Externe communicatie

Voorbeeld: website, nieuwsbrieven, social media

- Doel: inzet van externe communicatiekanalen om initiatieven en resultaten onder de aandacht te brengen en daarmee het netwerk verder vergroten en activeren.

Monitoren

Scorecards

Voorbeeld: scorecards uitdagingen

- Doel: voortgang en resultaten op de uitdagingen zichtbaar maken (output, outcome, impact), rol van de Board hierbij ook expliciet opnemen.

Transitiemonitoring

Voorbeeld: circulaire monitoring

- Doel: inzet op transitiemonitoring als instrument om de bewegingen die we aanjagen op de transitie beter inzichtelijk te maken, zoeken naar goede indicatoren en data om dit meetbaar te maken.

Benchmarkanalyse

Voorbeeld: jaarlijkse benchmarkanalyse

- Doel: inzicht in de internationale concurrentiepositie van de metropool Amsterdam, via benchmarkanalyses monitoren van de positie op innovatie, leefkwaliteit en (economische en inclusieve) groei – en sterke punten en verbeterpunten in kaart brengen.

6. Hoe is de Board georganiseerd?

In dit hoofdstuk geven we een korte beschrijving van de verschillende gremia binnen de Boardstructuur.

Amsterdam Economic Board

De Amsterdam Economic Board is een onafhankelijke stichting en bestaat uit de volgende organen:

Boardleden

De Board bestaat uit vooraanstaande bestuurders vanuit bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen in de MRA en twee leden van de Young on Board (zie hieronder).⁴ De Board staat onder voorzitterschap van de Burgemeester van Amsterdam. Samen formuleren ze de strategische koers met de ambities voor de grootstedelijke uitdagingen voor de Metropoolregio Amsterdam. Daarnaast committeren de Boardleden zich aan één of meerdere uitdagingen die aansluiten bij hun eigen organisatie en/of netwerk. De Boardleden zetten ook zelf middelen, kennis en netwerken in om deze ambities te realiseren. We willen de komende periode hun ambassadeursrol, betrokkenheid en netwerk nog meer gaan inzetten, met explicietere afspraken over de organisatie van de uitvoering door Boardleden binnen hun eigen organisaties.

Agendacommissie

De Agendacommissie bestaat uit enkele gemandateerde Boardleden (de trekkers van de uitdagingen), de Wethouder EZ van de gemeente Amsterdam (voorzitter) en een Young on Board lid. De Agendacommissie geeft advies aan de directie van de Amsterdam Economic Board. Daarnaast houdt ze toezicht op de uitvoering van het beleid en op de algemene gang van zaken binnen de stichting.

Boardorganisatie

De Boardorganisatie voert de strategie uit, in samenspel met het triple helix netwerk in de MRA. De vaste kern van de Boardorganisatie bedraagt circa 15 fte en is verdeeld over drie teams: challenge leads, strategie en communicatie. Daarnaast is er een flexibele schil van medewerkers die zijn gerelateerd aan een specifiek project of programma. Wat de Boardorganisatie concreet doet staat beschreven in hoofdstuk 4 en 5. Uitgangspunt hierbij is altijd het mobiliseren van energie, eigenaarschap en uitvoerende kracht binnen de MRA.

Network Council

De eerste schil van het Boardnetwerk bestaat uit de Network Council: dit zijn alle MRA overheden en een groep van circa honderd bedrijven en kennisinstellingen uit de MRA die betalend lid zijn van de Board, en op die manier bijdragen aan de Boardorganisatie en het werk aan de grootstedelijke uitdagingen. Deze organisatie zijn veelal ook belangrijke partners bij activiteiten binnen de uitdagingen⁵. De betrokkenheid van councilleden bij de uitdagingen willen we verder vergroten. Daarnaast zetten we in op een toename van het aantal leden zodat de belangrijkste innovatieve partijen in de regio zijn aangesloten bij de Network Council. In de afgelopen periode hebben we

⁴ Link naar samenstelling van de Board: <https://www.amsterdameconomicboard.com/wie-zijn-we#board>

⁵ Overzicht van alle Network Council leden: <https://www.amsterdameconomicboard.com/partners>

amsterdam economic board

onder andere organisaties als Booking.com, TomTom, Salesforce, Google en EvoSwitch als nieuwe leden mogen verwelkomen.

Samen met de MRA overheden zorgen de bedrijven en kennisinstellingen in de Network Council voor de jaarlijkse financiering van de Boardorganisatie.

Corporate-startup netwerk

Het Corporate Network van StartupAmsterdam is in 2018 onderdeel geworden van de Board. Het netwerk van de Board is hiermee verder uitgebreid met innovatieve startups en techbedrijven. Andersom biedt de Board deze bedrijven toegang tot bredere maatschappelijke topics en een groot netwerk van overheden, kennisinstellingen en bedrijven die samenwerken aan de Metropool van de toekomst.

International Advisory Board

De International Advisory Board (IAB) is ingesteld om een sterke verbinding te leggen tussen het werk van de Board en relevante internationale ontwikkelingen zoals inzichten van andere stedelijke regio's. De IAB levert als adviseur een bijdrage aan de internationale netwerkontwikkeling en strategische positionering van de MRA in Europa en de rest van de wereld. De leden van de IAB zijn waardevolle ambassadeurs in het buitenland voor de MRA.

Young on Board

Young on Board is lid van de Board en koppelt jonge changemakers aan besluitvormers. Want jongeren kijken, denken en werken anders, terwijl bestuurders juist over de connecties, kennis, ervaring en realisatiekracht beschikken. Door beiden samen te brengen ontstaat over en weer inspiratie en kunnen vernieuwende plannen worden waargemaakt.

Amsterdam Smart City

De Board en Amsterdam Smart City (ASC) werken vanuit een andere aanvliegroute aan dezelfde transitie. Binnen de aanpak van ASC staat daarbij meer de gebruiker centraal, gericht op het ontwikkelen van concrete toepassingen (projecten) vanuit gedeelde publieke waarden en het perspectief van die bewoner/gebruiker. De Board richt zich op het organiseren van triple helix samenwerking op transitie om hiermee systeembewegingen in gang te krijgen.

Momenteel wordt gewerkt aan de verdere integratie van Board met ASC. Dit biedt een mooie kans om de werkzaamheden op de transitie en uitdagingen verder te versterken.⁶

⁶ Als de integratie een feit is zal dit document daarop worden aangepast.